

Круки

Рей Бредбері

Він вийшов з автобуса на Вашингтон-сквер і півкварталу пройшов назад, радий, що таки вирішив навідати цих людей. Тієї хвилини йому не хотілося бачити в Нью-Йорку нікого, окрім Пола та Хелін Пірсонів. Він приборіг їх насамкінець, знаючи, що після багатьох зустрічей із багатьма дивними, знервованими й нещасними людьми їхнє товариство подіє на нього, мов ліки. Вони радісно потиснуть йому руку, заспокоять його, оточать увагою і теплими словами. Вечір вийде гамірним, довгим і дуже приємним. А повернувшись за кілька днів до Огайо, він згадуватиме Нью-Йорк тільки тому, що двоє милих людей створили йому оазис у цій пустелі розпачу й самоти.

Хелін Пірсон уже чекала його біля ліфта на п'ятому поверсі багатоквартирного будинку.

— Привіт, привіт! — вигукнула вона. — Як я рада бачити тебе, Вільямсе! Заходь же, заходь! Пол незабаром повернеться, він допізна засиджується в своїй конторі. Сьогодні в нас курчата по-мисливськи. Сподіваюся, тобі смакуватимуть курчата по-мисливська мого власного приготування. Ти любиш курчат, Вільямсе? Я певна, що любиш. А як там твоя дружина, діти? Сідай, знімай пальто, скидай свої окуляри, ти набагато привабливіший без них. Вогко надворі, правда? Випити хочеш?

Оглушений цим словесним потоком, він опам'ятався уже в квартирі, відчувши, що вона стягує з нього пальто, розмахуючи вільною рукою. В обличчя йому війнуло різкими парфумами. "Боже милостивий, — подумав він здивовано, — вона ж п'яна", — і пильно подивився на Хелін.

— Один мартіні, — погодився гість. — Але тільки один. Ти ж знаєш — пияк із мене ніякий.

— Авжеж, любий. Пол повернеться о шостій, а зараз тільки пів на шосту. Нам так приємно, що ти завітав до нас, Вільямсе, нам так приємно, що ти посидиш із нами — адже ми не бачилися понад три роки!

— А, чорт! — вигукнув він.

— Я справді дуже рада бачити тебе, Вільямсе, — сказала Хелін. Язик її злегка плутався, і кожен рух здавався аж надто обережним.

Вільямс раптом подумав, чи не помилився він квартирою, чи перед ним справді Хелін, а не якась незнайома жінка. Звісно, сьогодні в неї міг бути важкий день — таке час від часу трапляється з кожним.

— Давай-но вип'ємо вдвох. Я поки що пережила тільки одну, — сказала вона, і він їй повірив.

Певне, вона почала пити відразу після того, як він востаннє бачився з нею — потроху, але щодня. Щодня і щодня, аж поки... Він не раз бачив, як це траплялося з його товаришами: ще хвилину тому тверезий, а через мить, після одного ковточка, усі порції останнього року, які проспиртували все тіло, виділяються з крові і мчать

назустріч новій порції, мов до старого друга. Десять хвилин тому Хелін, можливо, була твереза як скло, але зараз її повіки вже обважніли, а язик затинався на кожному слові.

— Я кажу щиро, Вільямсе.— Вона ніколи не називала його на ім'я.— Нам так приємно, що ти відірвався від своїх справ, аби побачити Пола й мене. Боже мій, за останні три роки ти так пішов угору, тепер ти стоїш на ногах, у тебе є репутація, і тобі вже не треба писати розважальних сценаріїв для телеспектаклів Пола, цього жахливого безглуздя.

— Це не було жахливим безглуздем, ти несправедлива. А Пол добрий продюсер, і я писав для нього непогані речі.

— Ні, то було таки жахливе безглуздя. А тепер ти справжній письменник, першокласний письменник, і для тебе покінчено з усякою дешевою нісенітницею. Скажи, як це — почувати себе письменником, чиї книжки відразу розхапують, коли всі тільки й говорять про тебе, і ти маєш у банку кругленьку суму? Стривайно, ось прийде Пол, він так чекав на тебе.— Її балаканина лилася на нього, мов із відра.— Як це мило, що ти завітав до нас.

— Усім, чого я досяг, я завдячую Полу,— сказав Вільямс, урвавши плин власних думок.— Я почав працювати для нього, коли мені було тільки двадцять один, у тисяча дев'яност п'ятдесят першому році. Мені платили тоді десять доларів за сторінку.

— Отже, тепер тобі тридцять один. То ти все ще молоденький півник,— підрахувала Хелін.— А скільки мені, як ти думаєш? Ну ж бо, Вільямсе, відгадай, скільки мені років?

— Ну, я не знаю...— почервонів він.

— Ні, ти спробуй відгадати,— наполягала вона.

"Мільйон років,— подумав він,— не менше. Але Пол, звичайно, такий, як і колись. Ось він прийде, і з ним усе буде гаразд. Цікаво, чи впізнає він тебе, Хелін, коли відчинить двері?"

— Я не вмію відгадувати вік,— відповів він.

"Твоє тіло,— подумав він,— зліплене зі старих цеглин цього міста, залите смолою, асфальтом, скріплене невидимим розчином і відбілене часом. Твої легені видихають чадний газ, очі мають колір істерично-синього, а губи багряно-червоного неону. Колір твого обличчя — то білий вапняний розчин цегляних будівель, поцяткований зеленими й синіми плямами, а жили на твоєму горлі, твої скроні, твої зап'ястки чимось схожі на вулиці Нью-Йорка. Тепер ти майже вся з каменю — з цегли, з мармуру, з граніту, і так мало в тобі неба й зелені".

— Ну ж бо, Вільямсе, відгадай, скільки мені!

— Тридцять шість?

Вона так гучно зареготала у відповідь, аж він перелякався за свою надмірну дипломатичність.

— Тридцять шість! — кричала вона, ляскаючи себе по колінах,— тридцять шість! Ох ти любчику мій! Ти ж не думаєш так насправді, ні? Адже на тридцять шість я виглядала десять років тому!

— Таж раніше ми ніколи про це не говорили,— спробував виправдатися він.

— О нерозважлива дитино! — сказала вона.— Тоді це не мало такого значення. Але ти не уявляєш собі, яким важливим може бути те, над чим раніше ти навіть не замислювався. Господи, Вільямсе, який же ти молодий, чи усвідомлюєш ти хоч трохи, який же ти молодий?

— Та, мабуть, усвідомлюю,— мовив він, розглядаючи свої руки.

— Ох ти ж миле мале дитя,— правила своєї Хелін.— Ото я розповім про це Полу! Тридцять шість — боже ж ти мій! Але на сорок шість я таки не виглядаю, правда, любий?

Вона ніколи раніше не ставила таких запитань, подумав він. А не ставити таких запитань — це й означає бути молодою.

— На цьому тижні Полу виповнюється сорок. Завтра його день народження.

— Аби ж то я знав раніше!

— Пусте. Пол терпіти не може подарунків, він ніколи й нікому не каже про свої дні народження, а якби ти йому щось подарував, він би страшенно образився. Торік ми зовсім перестали відзначати його дні народження. Уявляєш, він схопив свій святковий торт із запаленими свічками й пожбурих його у вентиляційну трубу.

Раптом вона замовкла, ніби бовкнула те, чого не слід було говорити. Якусь мить вони мовчки сиділи в просторій кімнаті. Мовчанка затяглася.

— Пол от-от повернеться,— нарешті озвалась Хелін.— Ще по одній? Ну розкажи, як це бути знаменитістю? Ти завжди був такий сумлінний, Вільямсе. "У нього все виходить як слід",— казали ми з Полом одне одному. Навіть якби ти й хотів писати погано — у тебе нічого не вийшло б. Ми так пишаємося тобою, я і Пол, ми всім розповідаємо, що ти наш друг.

— Як дивно влаштований світ,— сказав Вільямс.— Коли мені був двадцять один рік, я всім хвалився, що знаю вас. Я почував себе на сьомому небі, коли вперше зустрівся з Полом, і він купив мій перший сценарій...

У двері подзвонили, і Хелін побігла відчиняти, залишивши Вільямса наодинці з його склянкою мартіні. Він занепокоєно подумав, чи не прозвучали його слова зверхньо, чи не створилося враження, ніби тепер він не став би так радіти зустрічі з Полом. Такого він і в думках не мав. Але все стане на свої місця, тільки-но сюди галасливо ввалиться Пол. З Полом завжди все було гаразд.

Почулися збуджені голоси, і за хвилину Хелін повернулась разом із жінкою років п'ятдесяти на вигляд. Але з її жвавої ходи можна було здогадатися, що вона посивіла передчасно і виглядала старшою, ніж була насправді.

— Сподіваюсь, ти нічого не матимеш проти, Вільямсе, я забула попередити тебе,— це місіс Мірс, моя сусідка. Я розповіла їй, що ти прийдеш до нас вечеряти, що ти приїхав сюди на кілька днів зустрітися зі своїм видавцем з приводу твоєї нової книжки. І їй так закортіло побачити тебе, вона прочитала всі твої оповідання, Вільямсе, вона в захваті від твоєї творчості. Місіс Мірс — це містер Вільямс.

Гостя кивнула головою.

— Я сама хотіла стати письменницею,— сказала вона.— Зараз я працюю над

книжкою.

Жінки сіли. Вільямс відчув, як губи його склалися в посмішку, ніби відділену від обличчя, схожу на посмішку з тими білими восковими зубами, які діти вставляють собі в рота, щоб лякати одне одного. Потім він відчув, що та посмішка стала танути.

— Вам пощастило хоч що-небудь продати? — спитав він у місіс Мірс.

— Ні, але я не втрачаю надії,— відповіла та.— Хоч останнім часом мої справи дещо й ускладнились.

— Розумієш,— подалась уперед Хелін,— її син помер лише два тижні тому.

— Глибоко співчуваю вам,— пробурмотів Вільямс.

— Ні, ні, все гаразд. Тепер йому вже краще. Бідолашний хлопчик, йому було майже стільки, скільки й вам, лише тридцять років.

— Що з ним трапилось? — машинально запитав Вільямс.

— Він був дуже повний, бідолашний хлопчик, важив двісті вісімдесят фунтів, і товариші весь час кепкували з нього. Він хотів стати художником, але тільки один раз йому пощастило продати кілька картин. Люди глузували з нього, і то-

му він сів на діету. Коли він помер на початку цього місяця, він важив усього дев'яносто три фунти.

— О боже! — вихопилось у Вільямса.— Який жах!

— Він сидів на дієті, він суворо дотримувався її, хоч би що я йому казала. Замкнувся в своїй кімнаті, витримав дієту і скинув усю вагу, скинув так, що на похороні ніхто його не впізнавав. Думаю, в останні дні він був дуже щасливий, почував себе, так би мовити, переможцем, бідолашний хлопчик.

Вільямс допив свій мартіні до дна. Гнітюче почуття, що зростало в ньому день у день, зімкнулося над головою. Він відчув, ніби падає кудись крізь глибоку товщу чорної води. Минулого тижня він працював забагато, бачив забагато, жив надто напружено, розмовляв з надто багатьма людьми. Він сподівався, що сьогодні ввечері відпочине і заспокоїться, але тепер...

— Боже, який ви вродливий чоловік! — мовила місіс Мірс.— Чому ти не сказала мені, що він такий красень, Хелін? — з докором звернулася вона до подруги.

— Я думала, ти знаєш,— відповіла та.

— О, в житті ви набагато гарніший, ніж на фотографіях, набагато гарніший. А знаєте,— сказала місіс Мірс,— десь із тиждень, коли Річард сидів на своїй дієті, він виглядав майже так само, як ви. Принаймні один тиждень, я в цьому певна.

Учора, продовжив свій внутрішній монолог Вільямс, він утік до кінотеатру хроніки, щоб трохи перепочити від без кінечних зустрічей у редакціях журналів і газет та на радіо. На екрані він побачив чоловіка, що наготувався стрибати з мосту імені Джорджа Вашингтона. Поліції пощастило умовити його злізти вниз. А в іншому місті інший чоловік вибрався на карниз готелю, а люди внизу заохочували його стрибати. Вільямс не міг більше дивитись на це і вийшов надвір. Коли в очі йому вдарило сонячне світло, все знову стало дуже буденним, звичним, як буває завжди, коли після сновидінь ти раптово повертаєшся у світ реальності.

— О, ви таки дуже вродливий чоловік,— повторила місіс Мірс.

— До речі,— сказала Хелін,— наш син Том тут, із нами.

Ну звичайно, Том. Вільямс бачив його один раз, багато років тому. Том зайшов тоді з вулиці, і вони встигли поговорити. То був кмітливий хлопчик, із жвавим розумом, вихований і начитаний. Син, яким можна пишатися,— таким був Том.

— Нині йому сімнадцять,— сказала Хелін.— Він зараз у своїй кімнаті, хочеш, я приведу його? Розумієш, з ним сталася невелика прикрість. Він хороший хлопець. Ми дали йому все. Але він зв'язався з якоюсь бандою з Вашінгтон-сквер, з компанією хуліганів. Вони пограбували магазин, і Тома спіймали. Це було два місяці тому. Ми так хвилювались, о боже, ми так тривожились, але, думаю, все влаштується. Том добрий хлопчик, ти ж його знаєш, правда, Вільямсе?

Вона знову наповнила його склянку.

— Чудовий хлопчик,— погодився Вільямс і приклався до нової порції мартіні.

— Ти ж знаєш, які вони, діти. А в такому місті, як це, чим їм, скажи, зайнятися?

— Я бачив вулиці, де вони можуть гратись і розважатися.

— Таж вони просто жахливі! І ми тут нічого не можемо вдіяти. Правда, я тебе зараз здивую, Вільямсе. Знаєш, ми купуємо ділянку в сільській місцевості. Стільки років ми прожили в цьому місті, а тепер їдемо звідси. Пол кидає телебачення, авжеж, кидає назавжди, ти собі уявляєш? І хоче стати письменником, як і ти, Вільямсе, і ми будемо жити в Коннектікуті, там є чудова місчинка, ми дамо Полу справжній шанс, дамо йому змогу писати, адже він має хист, правда, Вільямсе? Тобі не здається, що з нього буде просто чудовий письменник?

— Звичайно, буде! — підтвердив Вільямс.

— Отже, Пол кидає свою бісову роботу, все те нікчемство, і ми переїжджаємо до провінції.

— Коли?

— Десять у серпні. А може, й у вересні. Принаймні не пізніше Нового року.

Вільямс щиро зрадив. Оце справді чудова думка! Хай-но вони тільки виберуться з цього міста! Пол, певне, наскладав досить грошей за всі ці роки. Аби вони тільки виїхали! Аби вона тільки дозволила йому!

Він кинув погляд на Хелін, на її ясне обличчя, що було таким завдяки її давній звичці напружувати м'язи — отож обличчя в неї світилося, завдяки її свідомим зусиллям, схоже на світло лампи після заходу сонця.

— Ваш план просто колосальний,— сказав Вільямс.

— Ти й справді думаєш, що ми можемо здійснити його, Вільямсе, ти думаєш, ми справді здійснимо його? Ти справді думаєш, що Пол чудовий письменник?

— Не сумніваюся. Вам треба спробувати.

— Він завжди зможе повернутися на свою давню роботу, як захоче.

— Звичайно.

— Ну, значить ми це зробимо. Виберемося звідси, заберемо з собою Тома, свіже повітря піде йому на користь, всім нам піде на користь, ми перестанемо пити,

перестанемо жити нічним життям і переїдемо на нове місце з друкарською машинкою і десятима паками паперу для Пола. Ти справді думаєш, що він з біса добрий письменник, Вільямсе?

— Ти ж знаєш, що це так.

— Розкажіть мені, містере Вільямс,— попросила місіс Мірс,— як ви стали письменником.

— Я змалку любив читати. Коли мені виповнилося двадцять, я почав щодня писати і вже не полишав цього,— нервово відповів він і спробував пригадати, як усе було насправді. Я просто писав і писав, по тисячі слів на день.

— Так само, як і Пол,— швидко вставила Хелін.

— У вас, певне, багато грошей,— сказала місіс Мірс.

Але тут вони почули, як у замку повертається ключ. Вільямс, полегшено всміхаючись, мимохіть схопився на ноги. Він усміхався, дивлячись на двері, що вже відчинялися. Він усміхався, і коли побачив постать Пола,— Пол прямував через передпокій до кімнати і виглядав він чудово. На нього було любо глянути, і щасливий Вільямс, вигукуючи ім'я приятеля, пішов йому назустріч із простягнутою рукою. Пол швидко пройшов по квартирі — високий, огрядніший, ніж кілька років тому, з рожевим обличчям і неприродно блискучими очима, трохи вираженими й налитими кров'ю. Від нього злегка тхнуло спиртним. Він схопив Вільямса за руку, щосили труснув її і загорлав:

— Вільямсе, боже ж ти мій, який я радий знову бачити тебе, друже! Ти зайшов усе-таки, як здорово знову бачити тебе, чорт забирай! Ну, то як ти? Стаєш знаменитістю! Господи, давай же вип'ємо, Хелін, принеси нам чогось випити! А, привіт, місіс Мірс. Сідай же, бога ради!

— Я вже піду, не буду вам заважати,— заквапилася місіс Мірс, рушаючи до виходу.— Дякую, що запросили зайти. До побачення, містере Вільямс.

— Вільямсе, чорт забирай, який я радий тебе бачити! Чи розповідала тобі Хелін про наш намір виїхати з міста, га?

— Вона сказала...

— Старий, ми таки виберемося з цього клятушого міста. Літо вже на носі. Я страшенно радий кинути нарешті цю каторжну роботу. По десять мільйонів слів телевізійної нісенітниці щороку читав я протягом десяти років, хіба не час уже кинути все це, Вільямсе, хіба ти не вважаєш, що я мав зробити це ще десять років тому? Тепер Коннектікут розчиняє нам свої двері! Випити хочеш? Ти бачив Тома? Том у своїй кімнаті, Хелін? Тягни його звідти, хай поговорить із Вільямсом. Ех, Вільямсе, ми такі раді бачити тебе. Ми всім і кожному хвалилися, що ти навідаєш нас. З ким ще ти зустрічався в місті?

— Учора ввечері бачився з Рейнольдсом.

— Редактор "Юнайтед фічерс" ...Ну, як він? У нього великий тираж?

— Маленький.

— Ти знаєш, Хелін, що він цілий рік не виходив із своєї квартири? Ти пам'ятаєш

Рейнольдса? Непоганий хлопець, але військо чи щось там іще зсунуло його по фазі. Цілий рік він боявся вийти із своєї квартири, боявся, що вб'є кого-небудь на вулиці.

— Учора ввечері він вийшов з квартири разом зі мною, — сказав Вільямс. — Провів мене до автобуса.

— А, то значить із Рейнольдсом уже все гаразд, радий це чути. А ти знаєш про Бенкса? Минулого тижня загинув в автомобільній катастрофі в Род-Айленді.

— Не може бути!

— Так, сер, чорти б усе забрали, один з найкращих хлопців у світі, найкращий фотограф, який будь-коли працював для великих журналів. Справжній талант, і молодий до того ж, такий молодий! Напився й загинув у аварії по дорозі додому. Кляті автомобілі!

Вільямсу здалося, ніби велика зграя чорних круків залопотіла крильми у задушливому повітрі кімнати. Перед ним стояв уже не Пол. Це був чоловік якоїсь незнайомої жінки, ця сім'я, певне, оселилась тут після Пірсонів, деś зо три роки тому. І ніхто не знає, куди поїхали Пірсони. І дарма розпитувати цього чоловіка про Пола, він нічого не зможе про нього сказати.

— Вільямсе, ти бачив нашого сина? Хелін, приведи сюди Тома, хай вийде до нас!

Мовчазного сімнадцятирічного хлопця завели до кімнати, де, уже напідпитку, похитуючись, стояв Вільямс із заново наповненою склянкою.

— Це Том, Вільямсе, це Том.

— Ти пам'ятаєш Тома?

— Ти пам'ятаєш Вільямса, Томе?

— Привітайся, Томе.

— Том гарний хлопчик, правда ж, Вільямсе?

Вони, не змовкаючи, торохтіли вдвох, мов кудись поспішали, обоє з посоловілими очима, очима кольору газового вогню. То був справжній потік пустої балаканини, мішанина незв'язних слів.

— Томе, скажи містерові Вільямсу кілька слів на гангстерському жаргоні, — попросила Хелін.

Мовчанка.

— Том уже навчився цього жаргону, в нього розумна голова й добра пам'ять. Томе, скажи містерові Вільямсу кілька слів по-гангстерському. Ну скажи, Томе! — наполягала Хелін.

Мовчанка. Том стояв у дверях і дивився собі під ноги.

— Ну, Томе! — підбадьорювала Хелін.

— А, облиш його, Хелін.

— Чому ж, Поле, я подумала, що Вільямсу було б цікаво послухати гангстерського жаргону. Ти ж умієш, Томе, скажи нам що-небудь.

— Якщо він не хоче, значить не хоче! — поставив крапку Пол.

Мовчанка.

— Ходімо на кухню, а тим часом я наллю ще одну, — сказав Пол, підштовхуючи

Вільямса рукою і важко ступаючи поруч.

На кухні їх обох захитало, і Пол учепився у Вільямсів лікоть, смикнувши його за руку. А тоді з обличчям, що скидалося на морду свині, яка цілий день кувікала, заговорив, низько нахилившись до свого співрозмовника:

— Вільямсе, скажи, ти віриш, що я зможу це зробити, кинути все до біса? Я задумав написати колосальний роман.— Пол ударив Вільямса по руці, спершу легенько, але що далі розповідав про свій план, то сильніше бив.— Тобі подобається мій задум, Вільямсе?

Вільямс хотів відступити назад, але Пол міцно тримав його і далі бив по руці.

— Послухай, це ж буде здорово знову взятися за перо! Писати, мати вільний час, і до того ж скинути весь цей жир!

— Тільки не так, як це зробив син місіс Мірс.

— Він був дурень! — Пол і далі гатив Вільямса кулаком по руці. За всі роки їхнього приятелювання вони навіть не торкались один одного, але тепер Пол раз у раз хапав його, стискав і обіймав. Він торгав Вільямса за плече, ляскав по спині.

— А в провінції, клянусь богом, я матиму час подумати і скинути зайву вагу! Бо тут, у місті, ти ж знаєш, як ми проводимо уїк-енди! Розчавимо вдвох півпляшки або пляшку шотландського, та й усе. А виїхати за місто на уїк-енд важко: вуличний рух, тиснява. Ото ми й сидимо тут та цмулимо віскі. Але в провінції з цим буде покінчено. Вільямсе, я хочу, щоб ти прочитав мій рукопис.

— Ох, Поле, зачекай!

— Помовч, Хелін. Вільямс не буде проти, правда. Вільямсе?

"Я не буду проти,— подумав Вільямс,— але водночас мені страшно. Якби тільки я був певен, що десь у написаному відшукаю колишнього Пола — жвавого і розумного, розважливого й невимушеного, вибагливого в своїх уподобаннях, відвертого в критиці, досвідченого продюсера, а найдорожче за все — вірного друга, чоловіка, який був моїм богом упродовж багатьох років; і якби я знайшов того Пола в його рукописі, я прочитав би його, не відриваючись. Але я не певен цього, і мені не хотілось би побачити на папері теперішнього дивного Пола, нізачо не хотілося б! Поле,— подумав Вільямс,— о Поле, невже ти сам не знаєш, невже не розумієш, що ви з Хелін ніколи не виберетеся з міста, ніколи, ніколи?"

— Чорт! — загорлав Пол.— Як тобі сподобався Нью-Йорк, Вільямсе? Не сподобався, так? Нервозний, як ти колись висловився. Може, й так, але не більше, ніж Сіо-Сіті або Кіноше[1]. Просто тут зустрічаєш більше людей за коротший час. Ну, як воно, Вільямсе, опинитися на вершині слави, неждано-негадано стати таким відомим?

Тепер подружжя заторохтіло вдвох. П'яніючи, вони намагалися перекричати одне одного, і їхні голоси змішувалися, зливались у нескінченний потік нерозбірливого белькотіння.

— Вільямсе!...— вигукнула вона.

— Вільямсе!...— викрикував він.

— Ми їдемо...— запевняла, вона.

— Вільямсе, чорт би тебе вхопив, я люблю тебе! Ох, сучий сину, таж я ненавиджу

тебе,— реготав Пол, б'ючи Вільямса по руці.— Де Том? Я пишаюся тобою, друже!

Квартира чорними крильми замиготіла перед очима Вільямса.

Побита рука вже не відчувала болю.

— Мені важко кинути роботу, моє місце не таке вже й погане...

Пол щосили вхопив Вільямса за сорочку, і гудзики, не витримавши, повід літали. Здавалося, у нападі неогамовної енергії, Пол хоче побити приятеля. Його щелепи ворушилися, а віддих запітнів Вільямсові окуляри.

— Я пишаюсь тобою! Я люблю тебе! — Пол садонув Вільямса по руці, вдарив по плечі, рвонув за барки і ляснув по обличчю. Вільямсові окуляри злетіли з носа і, злегка цокнувши, вдарились об лінолеум.

— Господи, пробач, Вільямсе!

— Ет, не зважай на це,— Вільямс підняв окуляри. Праве скельце тріснуло і скидалось на павутину. Він глянув крізь нього на Пола, що стояв приголомшений, з винуватим виразом, ніби зловлений у тенета потрощеного скла. Вільямс не сказав ані слова.

— Поле, який ти ведмідь! — заверещала Хелін.

Задзеленчав телефон, і водночас по дзвонили в двері, і Пол став говорити про щось, і Хелін не вмовкала, і Том пішов кудись, і Вільямс виразно по думав: "Мене не нудить, мені не хочеться блювати, зовсім не хочеться, але я зараз піду у ванну і виблюю". Отож, не кажучи ані слова, крізь дзеленчання дзвоників, балаканину, лемент, слова вибачення та перебільшеної приязні він поминув те, що скидалось на галасливий натовп, спокійно замкнувся у ванній і, наче перед молитвою, упав навколішки над унітазом.

Вільямс тричі виблював. Тоді заплющив очі і відчув, як по щоках котяться сльози, але він не був певен, чи то він просто судомно хапає повітря чи плаче, чи то сльози болю чи суму, а може, то були й не сльози взагалі... Він почув, як вода змила білий фаянс, але все не підводився з колін, так ніби молився. З-за дверей загукали:

— З тобою все гаразд, Вільямсе? З тобою все о'кей?

Він понишпорив у нагрудній кишені піджака, витяг гаманця, заглянув у нього, побачив там зворотний квиток на поїзд, сховав гаманець назад у кишеню і притиснув його рукою. Тоді звівся на ноги, старанно витер губи і постояв якусь мить, дивлячись у дзеркало на дивного чоловіка в розбитих окулярах.

Він стояв перед дверима, готовий їх відчинити. Хитаючись, із заплющеними очима взявся за мідну ручку і відчув, що важить усього дев'яносто три фунти.

[1] Провінційні міста в штатах Айова та Вісконсін.